

Evaluatie

OP ZOEK NAAR BOY

STICHTING
CULTUURGENERATIE

If one could
possess, grasp,
and know the
other, it would
not be other.

EMMANUEL LEVINAS

Het waren drie jaren van opstijgen, landen, weer opstijgen, om eindelijk – toen het weer mocht in 2022 – laag te vliegen om in 2023 op te stijgen. In de 22 jaar van het bestaan van onze stichting zijn we vaak – eigenlijk altijd wel – uit onze comfortzone geduwd. Omdat werken met verschillende mensen op een veelheid aan locaties altijd anders loopt dan het op papier is beschreven. De periode 2021-2023 vroeg om te blijven bij de zuivere intentie. Dat dat programma in de realisatie anders liep — twee in plaats van één jaar –studenten en leerlingen online - op afstand en tenslotte in fysiek samenzijn — was een uitdaging. De gedachte — kijken wat wél kan — leidde tot verrassende situaties en meer deelnemers dan we durfden hopen, die prachtige inhoud genereerden. Zo werden deze jaren, heel waardevol. Jaren die veel vroegen van ieders flexibiliteit en inventiviteit. Met dank ook aan de empathische opstelling van u, het fonds voor Cultuurparticipatie.

CONNY GROOT, DIRECTEUR/PROGRAMMAKER

The single story
about people
and places creates
stereotypes,
it makes our
recognition of our
equal humanity
difficult, it robs
people of dignity.

CHIMAMANDA NGOZI ADICHIE,
THE DANGER OF A SINGLE STORY, TED TALK 2009.

¹ Mural als resultaat
van de Art Fair
Aruba 2022

01 Kunstbeoefening
als aanvliegroute

02 Hoe is het programma
bedacht

03 Nederland en Aruba
2021-2023

04 Spin off 2023

05 Verantwoording
van het onderzoek

06 Toelichting

Repetitie OP ZOEK NAAR
BOY op Colegio San
Antonio

01 Kunstbeoefening als **aanvliegroute**

Voor u ligt de evaluatie van het programma OP ZOEK NAAR BOY. Van 2021 tot 2022 maakte het deel uit van het integrale programma DE VOGEL VRIJHEID OF VOGELVRIJ. Daarin is het geëvalueerd door historici Dineke Stam en Liane van der Linden samen met programmamaker Conny Groot. Conny beschrijft het deel dat in 2023 speelt: het bezoek van het Koninklijk huis en het mobiele kunstwerk. Het uitkristalliseren van een vervolg. Daarin volgt zij de structuur van de eerdere jaren waarin zij toespitst op de onderdelen die over OP ZOEK NAAR BOY gaan.

Op zoek naar Boy

Stichting CultuurGeneratie brengt sinds 2001 in sociaal-artistieke programma's verschillende mensen samen, die elkaar anders niet of nauwelijks ontmoeten – nieuwkomers, jongeren, ouderen, gevestigden en mensen met een uitdaging – rond een gedeelde passie voor kunst, cultuur en erfgoed.² CultuurGeneratie werkt daarvoor met hen en professionals aan muzikale, theatrale en erfgoedprogramma's met altijd een sterk educatieve ambitie. Erfgoed en gedeelde geschiedenis zijn belangrijke componenten. CultuurGeneratie werkt behalve met het cement van kunst en cultuur ook met digitaal erfgoed, met name in het programma Op zoek naar Boy. Het digitale familiearchief waardoor het verzetswerk en de persoonlijke ontwikkeling van Boy Ecury dichtbij komen, is door scholieren en studenten in Amsterdam en op Aruba intensief gebruikt.³ De ervaringen en moedige keuzes van Boy Ecury laten leerlingen nadenken over de keuzes die zij nu maken in onderwerpen als racisme, inclusiviteit, klimaat, rechtvaardigheid en eigen doelen.

Het overstijgende concept dat deze evaluatie verbindt, is multidirectional memory. Simpel gezegd: probeer de herinnering aan verschillende geschiedenissen van vervolging en uitsluiting met elkaar te verbinden, niet als concurrerend te zien, maar juist te accepteren dat de herinnering aan de ene gebeurtenis een andere kan oproepen en versterken. Doordat er in het nu over het

verleden wordt gesproken, in een actieve uitwisseling van herinneringen kunnen nieuwe vormen van solidariteit en visies op gerechtigheid ontstaan. De herinnering aan de Tweede Wereldoorlog kan meer begrip brengen voor mensen die nu voor oorlog wegvluchten, onrecht ervaren. En het kan helpen om een individuele ervaring met grote gevolgen voor het eigen bestaan in een breder verband te plaatsen, als een collectieve ervaring.

CultuurGeneratie wil het potentieel voor solidariteit vergroten door veelzijdige herinneringen van deelnemers artistiek vorm te geven in kunst- en erfgoedprogramma's. De ruimte voor multidirectional memory kan helpen om mechanismes van onderdrukking, uitsluiting en geweld en het verzet daartegen in het verleden en ook in het heden te herkennen, bestrijden en overstijgen.

² In 2001 werkte programmamaker Conny Groot in de voorloper van CultuurGeneratie aan de eerste programma's om mensen met verschillende achtergronden en leeftijden samen te brengen door muziek – toen genaamd 'Europlus-songfestival', later omgedoopt tot Musicgenerations en sinds 2022 is de naam stichting CultuurGeneratie in lijn met de ontwikkelingen van de afgelopen 22 jaar.

³ Ter ere van 75 jaar vrijheid digitaliseerde Archivo Nacional Aruba samen met het Nederlands Instituut voor Oorlogsdocumentatie, het Ecury familiearchief.

Dit is te vinden op www.archieven.nl

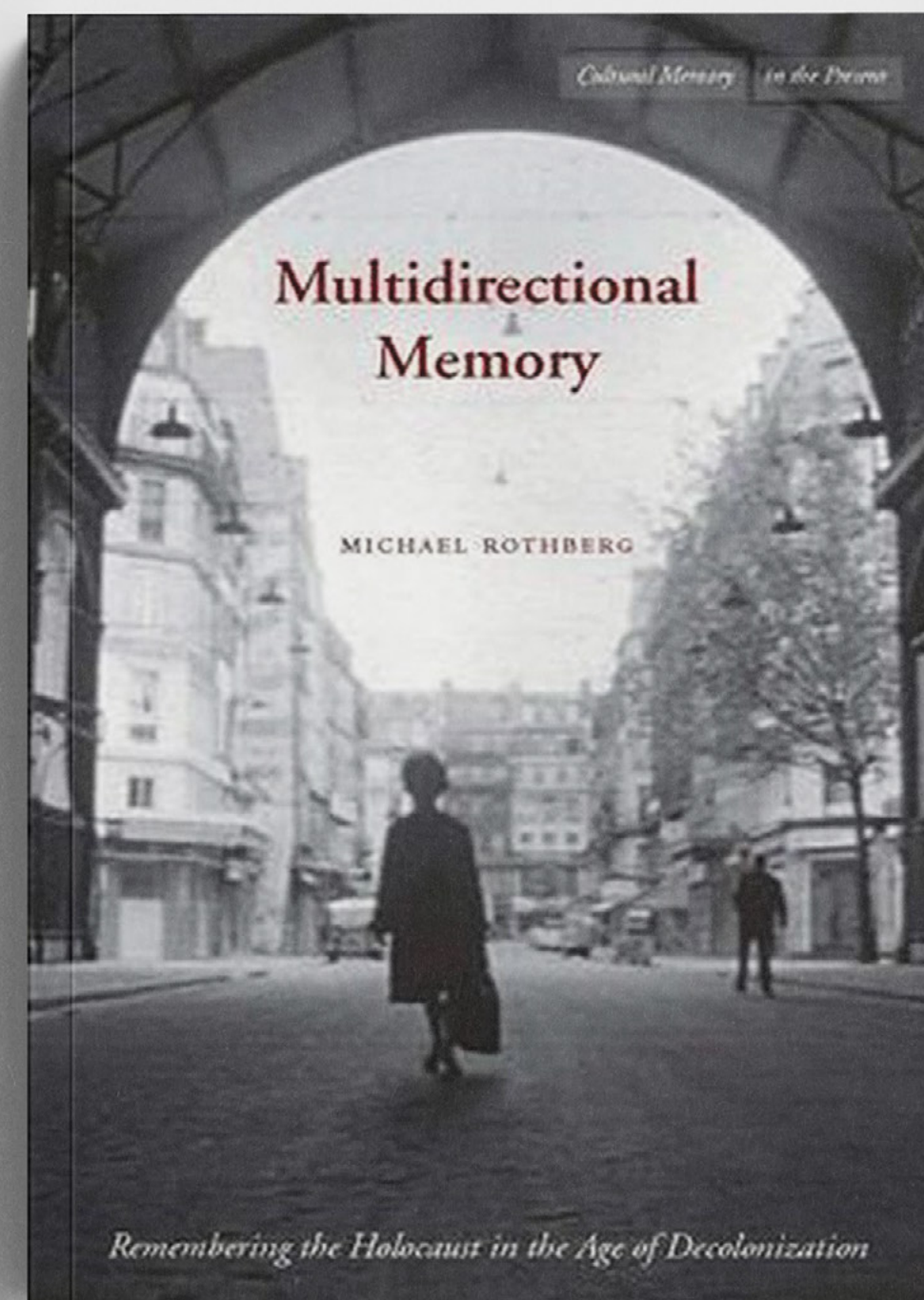
Multidirectional Memory

Michael Rothberg, die het concept multidirectional memory muntte, noemt het voorbeeld van de reis rond 1950 naar Warschau van de Afro-Amerikaanse academicus en mensenrechtenactivist W.E.B.

Dubois. De ultieme verwoesting van het getto van Warschau had grote invloed op Dubois' denken over racisme. De overeenkomsten tussen wit racisme en antisemitisme drongen zich aan hem op. Aan beide liggen culturele patronen, pervers onderwijs, haat en vooroordeel ten grondslag.

Dubois concludeerde dat een brede benadering nodig is om rassensegregatie, religieuze discriminatie en uitbuiting tegen te gaan.⁵ De herinnering aan de holocaust bracht nieuwe inzichten over het slavernijverleden en omgekeerd gaf het slavernijverleden kennis over mechanismes in de jodenvervolgung en de holocaust. Nu wil vergelijken niet zeggen dat iets hetzelfde is, maar het zoekt net als herinneren naar verbindingen en herkenning in het heden.

⁵ zie ook <https://www.youtube.com/watch?v=V62suqMSo6Y> en <https://perspectives.ushmm.org/item/w-e-b-du-bois-the-negro-and-the-warsaw-ghetto>.

02

Hoe is het
programma
bedacht?

Hoe is het programma bedacht en hoe is het — tijdens en na de coronapandemie — geworden?

Dankzij het pilotprogramma Libertad ta op Aruba waren er in 2019 goede werkcontacten gesmeed tussen CultuurGeneratie, Filomena College Mavo, Muchila Creativo, school voor bijzonder onderwijs, Cede Aruba en het Monumentenfonds Aruba, die veelal opnieuw belangrijke partners werden in Op zoek naar Boy dat veel potentie heeft om de strijd om vrijheid in verschillende perioden en plaatsen met elkaar te verbinden.

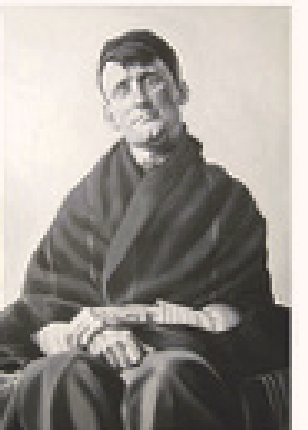
Als alles is gepland....

John Lennon zei ooit:

“When you think you’ve got everything planned, then life happens.”

Op 15 maart 2020 werd de eerste lockdown tijdens de coronapandemie uitgeroepen en alles waar de programma’s van CultuurGeneratie in uitblinken — mensen samenbrengen in een gedeelde passie voor kunst, cultuur en erfgoed — werd onmogelijk. Dankzij de al stevig opgebouwde netwerken lukte het om van CultuurGeneratie een officieel leerwerkbedrijf te maken met stagiairs van het MBO Media-college Amsterdam en twee stagiaires van de Hogeschool van Amsterdam, Social Work. CultuurGeneratie maakte ruimschoots en inventief gebruik van communicatiekanalen als Zoom en Teamviewer. Het medium video, dat al voor de coronapandemie werd ingezet ter ondersteuning en illustratie, ontwikkelde zich van bijzaak tot hoofdzaak. Met een scherp oog voor kansen is tijdens de pandemie hard doorgewerkt aan het ophalen en uitwisselen van vrijheidsverhalen.

Tijdens deze periode is de aanvraag voor OP ZOEK NAAR BOY bij u ingediend. Met leerlingen van drie scholen op Aruba: Muchila Creativo voor speciaal onderwijs in Oranjestad, Filomena Mavo in San Nicolas en San Antonio college in Santa Cruz en het Mediacollege Amsterdam. Zij namen deel aan workshops, maakten films, beeldende kunst, een mural, een mobiel kunstwerk en een theaterstuk. OP ZOEK NAAR BOY komt onder anderen voort uit de online theaterproductie VERGETEN HELDEN die CultuurGeneratie in samenwerking met De Balie op 4 mei 2021 maakte.

03 Nederland & Aruba 2021-2023

Programmamaker

Conny Groot (CultuurGeneratie)

Blijvend tastbaar resultaat:

Mural Op zoek naar Boy in San Antonio

Blijvend online resultaat:

online gastlessen en studenten
video's, studentendocu.

100

Leerlingen
Media College
Amsterdam

200

Leerlingen
Scholen op
Aruba

3

Scholen op
Aruba: CKV,
Geschiedenis

30

leerlingen
Muchila
Creativo css

580

Bezoekers
voorstellingen
en presentaties

14

(gast) docenten

Videointerviews over vrijheid tijdens corona

MBO Mediacollege in Amsterdam Nederland

Marianna Wassenaar en Leonoor Ruigrok

Filomena College Mavo, San Nicolas Aruba

Directie Raquel Lampe en Loraine Oduber

Colegio San Antonio, Santa Cruz Aruba

Directeur Gershwin Lee en docent Jilly Hernandez

Muchila Creativo, Oranjestad Aruba

Directeur Rosemarie Provence

Stichting Monumentenfonds Oranjestad Aruba

Directeur Anne Witsenburg, coördinator Mircla Nava

Art Fair, San Nicolas Aruba

Medeoprichter Alice van Romondt, Tito Bolívar

Workshops, Gastcolleges, Presentaties

Amsterdam: Schooljaar 2021-2022 start online lessen

MBO Mediacollege voor 2e jaar

- › 10 lessen digitaal archiefonderzoek door docenten
Storytelling en Nederlands
- › 5 online gastlessen door tv en documentaire makers:
- › Aryan Jaurgegui, cameraman en editor bij de Publieke Omroep
- › Rebecca Rose: documentaire maker te Aruba
- › Raisha Zeegelaar: programma maker BNN/Vara
- › Jeffery Spalburg: theatermaker en acteur die Boy speelde in de productie VERGETEN HELDEN: live les
- › Lakisha Tjon a Njoek: maker digitale onderzoek quiz.
- › Zeven films
- › films over Boy Ecury en hun eigen held door MBO Mediacollege studenten.
De drie beste makers mochten mee naar Aruba (mede dankzij een bijdrage van school, zij stuurden vlogs terug naar school)
- › film van Anna Messemaker: Boy Ecury thema racisme interview met Antilliaanse Afghanistan veteraan Dayhron Wiesken
- › film van Rick van Zijtveld: Boy en Zelensky
- › film van Yassine Zafzafi: Boy en Muhammad ibn Abd al- Karim al-Khattabi, een verzetsheld uit de Rif, het gebied waar veel Nederlandse Marokkanen vandaan komen

Aruba

- › Kick-off bijeenkomst 24 februari 2022 in geboortehuis Boy Ecury, nu Archeologisch museum, Aruba in aanwezigheid van leerlingen, de minister van cultuur en de familie van Boy Ecury
- › Lessen digitaal archiefonderzoek oa door Archivo Nacional Aruba en de respectievelijke docenten.
- › 10 workshops beeldend op Filomena College en Muchila Creativo door Esmeralda Kelly en Rudberth Wolff
- › 10 workshops theater en poëzie op Colegio San Antonio door Lupita Bernabela en John Freddy Montoya
- › Lessen Tekstschrijven in reflectie op Boy Ecury na (archief-) onderzoek in de geschiedenisles
- › Kranslegging door leerlingen van Colegio San Antonio, als onderdeel van het geschiedenisprogramma, Aruba
- › Twee gastlessen door Rick van Zijtveld en Yassine Zafzafi van Mediacollege Amsterdam op Filomena-Mavo San Nicolas, Aruba
- › Onthulling Mural en theateruitvoering, Art Fair 5 november 2022, in aanwezigheid van de gouverneur van Aruba, de ministers van cultuur en onderwijs en de familie van Boy Ecury

Follow-up in het komende jaar:

30 januari 2023

- › Bezoek koning Willem-Alexander en koningin Máxima, prinses Amalia aan mural Boy Ecury bij Filomena College Mavo, Aruba plus verkorte theatervoorstelling
- › studentendocu door MBO Mediacollege met video-interviews en voor onderwijs op Aruba en in Nederland
- › Mobiel kunstwerk voor educatie en herdenkingen

Deelnemers

100 leerlingen MBO Media College Amsterdam

200 leerlingen 3 partners scholen op Aruba:

CKV, Geschiedenis

30 leerlingen Muchila Creativo cs

580 bezoekers voorstellingen en presentaties

14 (gast) docenten

Scholieren Filomena
verkleed als Boy: spoken
word optreden voor
Koninklijk gezin

Het onderzoek

De evaluatie van is gebaseerd op:

- › participerende observatie
- › gesprekken met directies en leerkrachten van de scholen
- › gesprek met de lokale coördinator
- › interviews met de neef en nicht van Boy Ecury, met Jaap Beaujon
- › tiental ingevulde enquêtes van de leerlingen van Filomena College Mavo en vijf van Colegio San Antonio.

Daarin vroegen we naar:

- › associaties bij Boy Ecury
- › wat leerlingen het belangrijkste vonden van de workshops, meer over Boy Ecury of vooral beter leren acteren en tekenen
- › welke historische momenten leerlingen belangrijk vonden om te herdenken: 18 maart Dag van het Volkslied en de Vlag van Aruba, 4/5 mei Einde Tweede Wereldoorlog, 1 juli Ketí Koti, 17 augustus Tula herdenking | Dia di lucha pa libertat of andere
- › welke 'rituelen' zij daarbij indrukwekkend vinden zoals muziek, samen zingen, minuut stilte, kaarsen aansteken, kransen leggen, vlaggen hijsen.
- › of zij ook andere vrijheidsstrijders van Aruba kenden, bijvoorbeeld tegen slavernij en of ze het een goed idee vonden om die strijders voor vrijheid aan elkaar te verbinden?

De vragen aan de partners waren:

- › hoe kwam het programma tot stand
- › hoe kijken de partners terug op het verloop en het resultaat: theater, muziek, beeldend, video, samenwerking en ontmoetingen deelnemers
- › welke betekenis het programma had voor de leerlingen en de school
- › hoe het verhaal van Boy Ecury duurzaam onder de aandacht kan blijven
- › Multidirectional memory? Hoe kan het uitgewerkt worden met het verhaal van Boy Ecury?

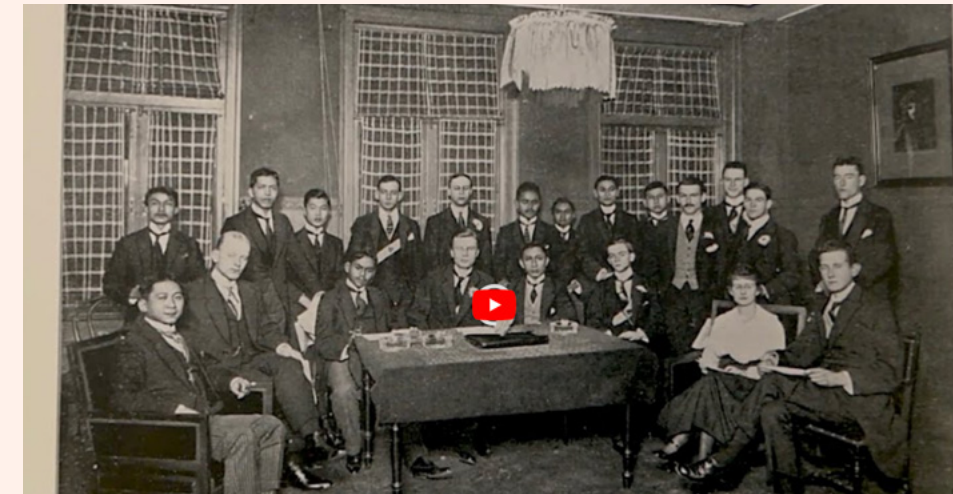
Het transnationale programma Op zoek naar Boy is door CultuurGeneratie geschreven tijdens de coronaperiode van 2021. Zo werd tijdens deze moeilijke periode met name voor de partners op Aruba waar de economie zwaar werd getroffen, een versterkend verhaal gedeeld over een jonge Arubaanse held van kleur die tijdens de Tweede Wereldoorlog in het Nederland in het verzet zat. Het programma is totstandgekomen met partners op Aruba en in Nederland met het Mediacollege Amsterdam.

OP ZOEK NAAR BOY is geïnspireerd op de online theatervoorstelling die op 4 mei 2021 online vanuit de Balie in Amsterdam is uitgezonden. Het is een Corona Co-Productie van CultuurGeneratie in samenwerking met stichting Julius Leeft!, Theater na de Dam en de Balie, geschreven voor Paulette Smit en Ger Beukenkamp.

De vijf helden zijn gekozen omdat zij ánders waren qua politieke overtuiging, kleur of seksuele voorkeur. Deze theatrale lezing door vijf acteurs is door duizend plus kijkers online bezocht waaronder velen van de Cariben. Aansluitend maakten de stagiairs videointerviews met de schrijvers:

Schrijver Ger Beukenkamp
over Willem Arondeus

Iwan Faiman
over Irawan Soejono

Schrijver/actrice Paulette Smit
over George Maduro

Acteur/stand up comedian
Jeffrey Spalburg over Boy Ecury

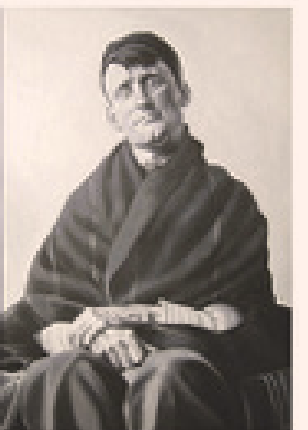
Realisatie & Resultaten

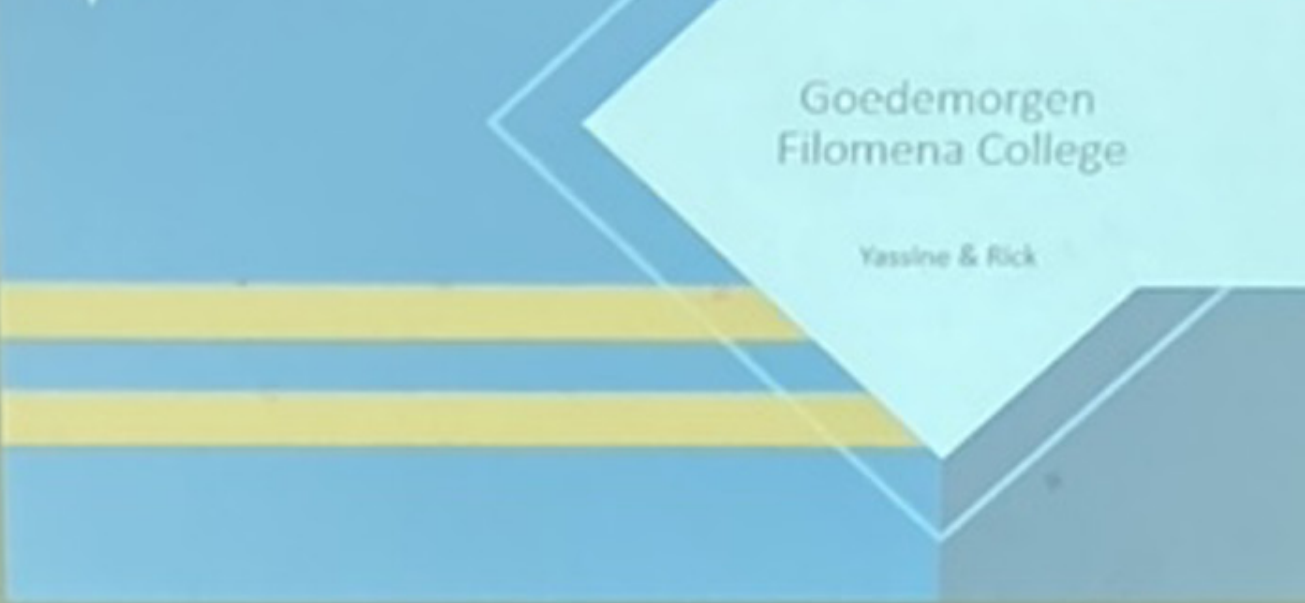
Boy Ecury (1922-1944), Arubaanse strijder in het Nederlands verzet tegen de Duitse bezetter tijdens de Tweede Wereldoorlog was hartstochtelijk tegen onrecht. 'Ik vecht voor iets dat groter is dan mezelf. Luís ook. We zijn deel van een groep. Hij is meer de denker, ik meer de doener. Ik ben niet snel bang. De woede in mij, die ik niet altijd heb kunnen beheersen, geeft me nu vleugels. We helpen neergeschoten geallieerde piloten. Omdat ik meer talen ken, word ik daar vaak voor ingezet.'

Acteur Jeffrey Spalburg kroop in de huid van Boy voor de theaterproductie Vergeten Helden en gaf in het programma Op zoek naar Boy een gastles op het Mediacollege Amsterdam. In de korte film die Cultuur-Generatie over die les maakte, vertelt hij waarom Boy zijn held is: 'Een held is pas een held als je zijn verhaal kent. De historische Boy Ecury betekent vandaag de dag ook veel. Net als ik was hij een zwarte jongen in een witte wereld. Boy maakte daarvan zijn kracht: 'Omdat ik opval, vragen de Duitsers me altijd naar mijn papieren.'

Ze denken dat ik een Amerikaan ben. En als mijn papieren dan in orde zijn, allemaal piekfijn geregeld door het verzet, besteden ze geen aandacht aan de piloten die er uit zien als boerenjongens.'

Alle scholieren en studenten van de deelnemende partners verdiepten zich met archiefonderzoek, films en verhalen in Boy Ecury. Dit onderzoek vormde de basis van hun creatieve uitingen in theater, poëzie en beeldende workshops.

Links: Yassine Zafzafi
student Media College
geeft les aan Filomena
Mavo

Midden: leerling werk
aan eigen Boy

Rechts: studenten
Hogeschool van
Amsterdam Lakisha Tjon
a Njoek tekent mee

Rondleiding door het geboortehuis van Boy Ecury – thans Archeologisch Museum – door Mr Monique Ecury voor 80 leerlingen van Colegio San Antonio, en Muchila Creativo (later ook

Colegio San Antonio: onderzoek en theater

Nadat Colegio San Antonio eind 2021 positief had besloten op de vraag om deelname aan Op zoek naar Boy gingen de geschiedenisstudenten van groep drie voortvarend aan de slag. Onder begeleiding van hun docent brachten ze een bezoek aan het archief, kregen ze een gastles van nicht Monique Ecury en maakten ze een reflectie-schrijfpodracht aan de hand van de vraag: 'Hoe herken je Boy in je eigen leven?'. De nadruk lag op Boy als een gewone jongen, die een held werd door de situatie en hoe hij daarop met daden reageerde. Niet alleen de kennis over de Tweede Wereldoorlog in Nederland en op Aruba verdiepte daardoor, het werd voor leerlingen ook persoonlijk, omdat Boy leefde in tijden waar zijn keuze leven of dood betekende. En hoe zou je dan zelf reageren? Leerlingen waren vooral geraakt over hoe Boy Ecury werd gediscrimineerd. San Antonio sloot dit onderdeel in maart 2022 af met een ceremonie en kranslegging bij het monument van Boy.

Tentoonstelling van canvassen van de Filomena-leerlingen in bibliotheek San Nicolas, november 2022.

Over het vervolg in het najaar vertelde directeur Gershwin Lee: 'De tien theaterworkshops hebben we alleen gedaan met de zeventien leerlingen die CKV in hun pakket hebben. Ik ben er trots op dat het iets van de leerlingen zelf is geworden. Dat theatrale is normaal geen onderdeel van onze lessen en wel echt belangrijk voor de ontwikkeling van de leerlingen en de klas. Ook leerlingen met

Links naast Rosemarie Provence het werk van een leerling voor Op zoek naar Boy

problemen kwamen mee met de groep. Doordat het Staats-Examen juist plaatsvond in de week voor Boys sterfdag, kozen we uiteindelijk voor één opvoering op de zaterdag, in plaats van twee. Dat was om onze leerlingen te beschermen, het was heel intensief en spannend voor hen.'

De reflecties van de leerlingen resoneerden in de theatertekst. Zo kwam in hun verbeelding van Boy vooral de noodzaak van strijd tegen discriminatie prominent naar voren. Dat accent zat ook in de persoonlijke reflecties van de leerlingen. Moed, kracht en heldendom waren de sterkste associaties in de vijf ingevulde enquêtes.

Gastles van Rick en Yassine van Mediacollege Amsterdam op Filomena-Mavo San Nicolas

Filomena College Mavo: mural en canvassen

Voor Filomena College Mavo was Op zoek naar Boy een stap in de richting naar de ontwikkeling van een school waar cultuur structureel centraal staat. Het naschoolse talentenprogramma draait nu vooral met vrijwilligers en zonder budget. Filomena leerlingen hadden zich in 2019 al verdiept in de Tweede Wereldoorlog door interviews met twintig ouderen in het CultuurGeneratieprogramma Libertad ta. De samenwerking kon naadloos worden voortgezet in Op zoek naar Boy. Filomena College Mavo is trots op het werkproces, hoe intensief het ook was. Te beginnen met de kick off van het programma bij het geboortehuis van Boy — het huidige Museo Archeologico van Aruba. 80 Leerlingen sterk — samen met Muchila

Creativo - woonden zij de opening met de minister van Cultuur bij, en daarna een rondleiding te krijgen door het museum door de curator en nicht van Boy, Mr Monique Ecury. De school is blij met de mural over Boy, waarmee de leerlingen duurzaam zijn verhaal leren kennen.

‘Juf, ik wil niet weggaan’

De leerlingen van de na-schoolse workshops beeldende kunst leerden aan de hand van digitaal archiefonderzoek, films, afbeeldingen en verhalen over het leven van Boy Ecury en maakten een portret van hem. Esmeralda Kelly verwerkte in haar muurschildering figuren van kinderen en het zinnetje ‘ode aan alle kinderen’. Ze heeft er veel naschoolse uren aan gewijd.⁷ Een leerling die de bus zou missen als ze tot het eind van de workshop zou blijven, ging naar adjunct-directeur Lauraine Oduber: ‘“Juf, ik wil niet weggaan”. ‘Toen is ze met mij meegereden. De hele weg van een half uur heeft die leerling gepraat over hoe ze het gezicht van Boy zo goed mogelijk op het canvas kon krijgen. Zó gemotiveerd. Op onze school pakken we alles dat met talent te maken heeft, en integreren de les en het talent.

In de laatste workshop voltooiden leerlingen hun canvassen en vulden tien van hen de enquête in. Opvallend resultaat: zes leerlingen vonden herdenking van de slavernij het belangrijkste om te herdenken, dat was het meest gekozen. Vijf kozen voor de Tweede Wereldoorlog. Negen leerlingen kruisten aan dat het

Interview door neef Boy en nicht Monique Ecury na de onthulling van de Mural aan de lokale tv zender, 5 november 2022 San Nicolas.

leren over Boy het belangrijkste was van het programma, zes leerlingen gaven aan dat ze erdoor beter hadden leren tekenen. Negen leerlingen vinden muziek het belangrijkste ritueel bij een herdenking. En drie samen zingen. Ook dans werd genoemd. Tijdens de workshop gingen leerlingen ook soms lekker dansen en dan weer even aan hun canvas werken. De energie na een lange schooldag kwam daardoor ‘en dankzij een stuk pizza’ weer op peil.

De leerlingen van Filomena waren op de avond van de onthulling van de mural ingeschakeld bij het ontvangen van de gasten. Allemaal in het zwart gekleed gingen ze in optocht vanuit school naar het toneelstuk. Filomena College Mavo hecht grote betekenis aan het programma, dat ook in de geschiedenisles uitgebreid aan de orde kwam.

Muchila Creativo: muziek in het theaterstuk en beeldende kunst

In goed overleg met de schooldirecties van twee gewone scholen voor Voorgezet Onderwijs werd besloten dat Filomena College Mavo alleen het beeldende deel zou doen en Colegio San Antonio het theatrale. Muchila Creativo was wel bij beide kunstvormen betrokken. Docenten en leerlingen werkten samen aan de beeldende kunst op Filomena College Mavo en aan de theaterproductie bij Colegio San Antonio. Het theater werd door die bijdrage veel meer dan het aanvankelijk

⁷ zie ARTE.EMK op instagram

Op pagina 67 staat het geboortehuis van Boy Ecury. Het rode huis rechts was gebouwd door Mamáchi, haar zoon Dundun zette het blauwe huis neer en kocht het kunuku huis ernaast.

geplande tableau vivant. Voor de zichtbaarheid van Muchila Creativo is de samenwerking in Op zoek naar Boy van grote waarde. De leerlingen komen hierdoor in contact met scholieren uit het regulier onderwijs, ze hebben een buitenschoolse activiteit en laten hun kwaliteiten aan de wereld zien. Voor beide kanten kan het een spannende ontmoeting zijn, de leerlingen in het gewone onderwijs ontdekken zo ook de talenten van de leerlingen met een uitdaging. Een leerling van Colegio San Antonio scoorde in de samenwerking met Muchila Creativo als zeer belangrijk in het programma.

MBO Mediacollege Amsterdam: digitaal erfgoed

Ongeveer honderd leerlingen van het tweede jaar Media Amsterdam kregen zowel bij Nederlands als bij Storytelling les over Boy Ecury. Ze begonnen net als de leerlingen op Aruba met onderzoek in het online Ecury familiearchief, dat vorig jaar dankzij het Archivo Nacional Aruba en het NIOD digitaal beschikbaar kwam.

Leerlingen zochten naar hun eigen helden, verdiepten zich in hun levensverhalen, kregen schrijfp opdrachten zen maakten een korte film waarin ze zowel het verhaal van Boy als dat van hun eigen held vertelden en visualiseerden. In zeven gastlessen kwamen, naast de inhoud, ook technische aspecten van film maken aan de orde, verzorgd door voor het programma relevante professionals. Op Aruba ontmoetten de Amsterdamse studenten de Arubaanse scholieren tijdens de repetities van

het toneelstuk en raakten daarna in gesprek. In een geschiedenisgastles toonden de studenten van Mediacollege Amsterdam hun Op zoek naar Boy films. MBO Mediacollege heeft ook stagiairs die op kantoor bij CultuurGeneratie in het Talentenhuis in Amsterdam Nieuw West werken aan de talloze videoportretten. Zie www.musicgenerations.nl.

Omhelzen en aan de haren trekken

Filomena College Mavo ademt een familiegevoel, waarin ruimte is voor omhelzen en aan de haren trekken, zoals de directeur het formuleert. In dit programma gebeurde het allebei. In de transnationale samenwerking en in verhoudingen onderling tussen collega's binnen een instelling en tussen instellingen is de olifant in de porseleinkast nooit ver weg. Daarin spelen taalbarrières en cultuurverschillen een rol. Om met alleen communicatie op afstand de continuïteit in de ontwikkeling van het programma te houden, is een enorme uitdaging en vraagt om veel verbindend vermogen. De communicatie met de directie en uitvoerders van het theaterdeel en vooral het geschuif met data was in verband met het programma moeizaam. Op het eiland kom je elkaar steeds tegen, met een partner op afstand is dat lastiger. Op Filomena College Mavo lukte het goed om te 'dansen met die olifanten', door de hartelijke en liefdevolle omgang onderling. Dat bleek ook bij de presentatie van de mural, waarin CultuurGeneratie in de persoon van Conny Groot de lof kreeg die haar toekwam.

Meer vensters op familiegeschiedenis

‘De mensen op Aruba willen wit zijn. Sommige mensen zijn bang of schamen zich voor een Afrikaanse voorouder.’⁸ Zo stelt slavernijspecialist en antropoloog Artwell Cain onomwonden. Net als Nederland heeft Aruba moeite het slavernijverleden onder ogen te zien. Het levensverhaal van Boy Ecury biedt niet alleen een venster op het verzet van een Arubaanse Nederlander in de Tweede Wereldoorlog, maar ook op de vroegere geschiedenis van slavernij, de veerkracht van de vrijgemaakten en de gevolgen van het raciale slavernijsysteem. Boy Ecury wist uit persoonlijke ervaring wat discriminatie op grond van huidskleur betekende. Hij was ‘een jongeman met een geweldig gevoel voor rechtvaardigheid(...)’. Hij voelde dat hij in opstand moest komen tegen het onrecht dat anderen werd aangedaan. Het was een totale bereidheid voor vrijheid te vechten, en niet alleen zijn eigen vrijheid, zijn persoonlijke vrijheid... maar de vrijheid van anderen.’⁹

Aruba, Puerto Rico, Nederland

Boy Ecury groeide op in zijn geboorteplaats Oranjestad, Aruba in een welgestelde katholieke familie. Hij was het zevende kind van Nicasio Segundo 'Dundun' Ecury en Ana Paulina Wilhelmina Ernst en kreeg nog zes jongere broertjes en zusjes. Als twaalfjarige was Boy al koppig. Hij weigerde na een conflict met een frater terug naar school te gaan. Boy en zijn broer Nicky gingen naar de openbare Julianaschool waarop de parochiepastoor

de familie Ecury uit de kerk zette. De strenge en katholieke vader, Dundun, gaf de jongens daarop zelf catechismusles. In 1936 reisden de broers met hun vader naar het eiland Puerto Rico voor een opleiding op de Amerikaanse Saint Augustine Military Academy, geleid door katholieke priesters. Bij aankomst weigerde de school de nieuwe cadetten op grond van hun huidskleur. Een jaar later vertrok Boy met zijn zus en twee broers naar Nederland, Boy ging naar een kostschool in Oudenbosch. Ook hier kreeg hij soms negatieve reacties op zijn huidskleur. Toen Duitsers Nederland aanvielen op 10 mei 1940 was Boy in Den Haag. De dag na het bombardement op Rotterdam, fietste hij met zijn broer Nicky naar de verwoeste stad. Dit maakte diepe indruk. Boy werkte in een verzetsgroep in Tilburg samen met Luís de Lannoy (1918-1971), zoon van een apotheker uit Curaçao. Ook kreeg hij een liefdesrelatie met de jonge verzetsvrouw Kitty van Huijgevoort. Boy deed mee aan verschillende sabotageacties. Hij bracht gestrande geallieerde piloten naar bevrijd gebied, was gewapend en constant op zijn hoede. In de zomer van 1944 zat Boy bij de Haagse en Rotterdamse knokploegen, onder de schuilnamen Max H.P.E. Ernst, de voorletters van zijn broer en achternaam van zijn moeder. Hij voelde het gevaar toenemen en schreef op 24 september 1944 een afscheidsbrief aan zijn familie dat hij het verzetswerk als zijn plicht beschouwde. ‘Als iedereen zegt: “Laat dat maar aan anderen over”, dan doet niemand ooit iets.’ Op 5 november 1944 werd Boy in Rotterdam gearresteerd door de Duitse Sicherheitsdienst.

⁸ Gesprek Artwell Cain en Dineke Stam op Aruba, 30 oktober 2022.

⁹ Ted Schouten (1985) *Boy, Een Antilliaanse jongen in het Nederlands verzet*. Den Haag: Leopold. (pp. 50). Tirzo Sprockel (Curaçao 1916 – Curaçao 2007) was een verzetsvriend van Boy Ecury.

Hij werd een dag later gefusilleerd op de Waalsdorper-
vakte bij Den Haag. Voorvoelde hij zijn dood? In zijn af-
scheidsbrief schreef hij: “Als deze brief aankomt, denk ik
dat het afgelopen zal zijn met mij. Het zal May en Pappa
erg veel verdriet doen, maar ik hoop dat ze begrip zullen
hebben voor wat ik te schrijven heb [...] Niet iedereen
heeft de mogelijkheid dit te doen en ik beschouw het als
een eer voor mezelf, maar in de eerste plaats voor mijn
geliefd Aruba (dat Nederlands is) en voor mijn geliefde
vader en moeder.”¹⁰

Voorouders in slavernij

De vader van Boy Ecury, Dundun, was een succesvolle
zakenman én een nazaat van slaafgemaakten. Dundun
was pas vijf jaar toen hij zijn vader verloor op 4 september
1893: Candido Eugenio Ecury geboren in 1860 in slavernij,
kreeg in 1863 de naam Ecury volgens het manumissiere-
gister.¹¹ Monique Ecury: ‘Dunduns moeder had een ‘shap’,
een handel. Deze oma van Boy, Mamáchi (?- 10 april
1941), was een Leon. Een echte moeder familias waar
Dundun het grootste respect voor had. De ondeugende
jongens scholen soms weg onder haar rokken als Dundun
hen wilde straffen en dan zette hij niet door. Dunduns
moeder Mamáchi en Dundun hadden een goede
opleiding en correspondeerden in het Spaans.’ Neef en
naamgenoot Boy Ecury herinnert zich dat Mamáchi een
winkel had op het plein, naast de garage van Dundun. ‘Ik
weet nog dat ze grote blokken ijs uit Curaçao liet komen
en die dan doorverkocht. Ze schonk ook rum.’ Een jongere

¹⁰ <https://www.oorlogsbronnen.nl/artikel/boy-ecury-een-geweldig-gevoel-voor-rechtvaardigheid>

¹¹ Interview met de nicht
Monique Ecury,
Aruba, oktober 2022.

¹² https://www.dbnl.org/tekst/rutg014bala01_01/rutg014bala01_01_0010.php

zus van Boy, Nydia Ecury, schreef in 1976 het gedicht Bos
di sanger, Stem van mijn bloed, over Aruba en haar
afstamming: ‘Ik ontmoette bij het voordragen op Curaçao
een mevrouw die mijn overgrootmoeder Francisca Ecury
gekend had. Francisca zou uit Venezuela naar Aruba zijn
overgekomen als bevrijde huisslavin. Ze begon meteen
voor de hele buurt brood te bakken.’¹² Of Francisca
inderdaad de moeder van Dunduns vader was, is iets dat
nader uitgezocht moet worden.

Boy Ecury kreeg zijn huidskleur door het slavernijverleden
van zijn vader, oma en overgrootmoeder. De welvaart die
Dundun en zijn moeder met hun garage en winkel en
enorme inzet wisten te verwerven, kon zijn discriminatie op
grond van kleur niet ongedaan maken. Deze erfenis van
het slavernijverleden kan met het bijzondere levensverhaal
van Boy bespreekbaar worden gemaakt.

CultuurGeneratie schenkt eerste ontwerp mural OP ZOEK NAAR BOY aan Archivo Nacional Aruba

06 Spinoff 2023

Spin off 2023

Na de onthulling op 5 november 2022 leek het programma met de montage van de studentedocu tot een einde te komen. Echter op ons vaste logeeradres op Aruba bij Alice van Romondt (35 jaar lang vice voorzitter van het Prins Bernhard Cultuurfonds op de Cariben) werd bekend dat het Koningshuis in de personen van de koning, koningin en prinses Amalia, eind januari 2023 Aruba bezoekt. Na een rondje bellen is een gepassioneerd verzoek om toch vooral ons Boy Ecury programma bij te wonen, verzonden. Enige tijd later hoorden alle partners dat OP ZOEK NAAR BOY in het bezoekprogramma was opgenomen. Financieel was het mogelijk om nog even door te gaan. Een van de weinige voordelen van Corona, door het vrijvallen van sommige onderdelen gingen de fondsen van het integrale programma DE VOGEL VRIJHEID OF VOGELVRIJ akkoord met het bestemmen van deze middelen voor BOY. Het betekende extra repetities, protocol les en veel organisatie om op 30 januari 2023 het hele programma nogmaals te presenteren. Zeer de moeite waard en van grote waarde voor de leerlingen en docenten, deze koninklijke belangstelling die gepaard ging met goede vragen en oprechte interesse.

Daarna bleek dat de mural prachtig en prominent aanwezig is in het straatbeeld van San Nicolas, ook nogal vast daaraan verbonden is. De suggestie van Muchila Creativo om onder leiding van streetartist Nimia Geerman en kunstdocent Rudbert Wolff nog een kunstwerk op transportabele panelen te maken, is gehonoreerd. Bijzonder mooi, weer heel anders en multi inzetbaar voor herdenkingen en educatie. Dit kon onder anderen gemaakt worden omdat de studentendocu zie bijgaande link, weliswaar geslaagd, toch minder geschikt bleek voor grotere presentaties dan educatief gebruik.

Aan deze studentendocu die mooie interviews bevat met de familieleden van BOY ECURY en de belevenissen van drie studenten op hun zoektocht naar BOY, vergde erna nog tot eind juli 2023 voordat de montage goed genoeg was. Hiervoor trokken we extra een afgestudeerde student aan voor de details.

Studenten Docu

05

Verantwoording

De hierboven beschreven evaluatie is met opzet breed van reikwijdte en kwantitatief en kwalitatief van aard. Gekozen is voor verschillende 'onderzoekbronnen', te weten:

- › observaties van specifieke procesmomenten: een concertuitvoering van De Vogel Vrijheid, een Wie is je held?- themabijeenkomst, een theaterrepetitie Op zoek naar Boy en de workshops.
- › de muziek, de mural, het spoken word, de theater act en de diverse videoverhalen die zijn gepresenteerd

- › interviews met deelnemers, meewerkende kunstenaars en organisatoren
- › korte vragenlijsten voor deelnemers

Reacties van het publiek aanwezig bij de verschillende presentaties zijn niet stelselmatig verzameld.. Via hen is wel een indruk gekregen van wat het publiek van de presentaties vond en een enkele pregnante reactie is ook in de evaluatie meegenomen.

Sterke punten

In OP ZOEK NAAR BOY zijn de vijf gemeenschappelijke aandachtspunten:

01

wederkerigheid

02

educatie
& talentontwikkeling,

03

co-creatie

04

diversiteit
& inclusiviteit

05

artistieke crossovers
geëvalueerd

*In Op zoek naar Boy is het blijvende resultaat van de muurschildering én het structureel opnemen van zijn geschiedenis in het curriculum van de samenwerkende scholen op Aruba boven verwachting. Evenals het latere mobiele kunstwerk. Bijzonder volgens de lokale coördinator is het feit dat dankzij de steun van de schoolhoofden VO-jongeren zijn bereikt op de toch al zo drukke scholen. Dat de leerlingen zo persoonlijk reflecteren op Boy is ook uitzonderlijk. En dat koning Willem-Alexander en koningin Máxima de herinnering aan Boy Ecury eer aandoen door tijdens het koninklijk bezoek op 30 januari 2023 aan Aruba de mural bij de Esmeralda-Mavo

te bekijken en daar met leerlingen te spreken, is een exceptioneel resultaat.

Educatie en talentontwikkeling gingen letterlijk hand in hand bij Op zoek naar Boy. Dat geldt ook voor co-creatie, door de samenwerking tussen Muchila Creativo en Colegio San Antonio in het theaterstuk. Ondanks het feit dat de afspraken rond het gezamenlijk oefenen en de data van de presentatie ronduit moeizaam verliepen, stond de voorstelling als een huis. Het is veel meer geworden dan het aanvankelijk geplande tableau vivant. Het was een overtuigend toneelstuk met ritme, muziek en expressie. Wederkerigheid kreeg in dit programma onder meer vorm door de lessen die de studenten van Media-college Amsterdam gaven in twee geschiedenislessen van Filomena College Mavo. Volgens de leerlingen waren hun films 'van Netflix-kwaliteit' en de docent wilde ook voor leerlingen het medium film inzetten om hun eigen werkstukken te presenteren.

De leerlingenpopulaties, de gastdocenten en het team van CultuurGeneratie op Aruba blonken in alle opzichten uit in diversiteit en inclusie, niet alleen qua leeftijd en etnische herkomst en sociale positie, maar ook wat betreft jongeren met speciale uitdagingen. Tenslotte was de artistieke variatie van het programma uitstekend, zowel in het maakproces als bij het resultaat. Dat kwam tot uiting in vele cross-overs tussen de verschillende disciplines: research doen, film- en toneelscript

schrijven, muziek zoeken, tekst en beeld maken voor de mural en schilderijen en het presenteren van het muziek-theater. Volgens Alice van Romondt, die Op zoek naar Boy faciliteerde met haar grote Arubaanse netwerk, haar nauwe connecties met de Art Fair en op vele andere manieren, was de grootste verdienste van Op zoek naar Boy de wederkerigheid. Vaak komen er alleen maar studenten uit Nederland voor stages of onderzoek naar Aruba, maar dit programma was echt voor de jongeren van hier. Op zoek naar Boy heeft alle vijf aandachtspunten in praktijk gebracht.

Voor de toekomst

Het is een bijzonder voorrecht wanneer een programma zich zo geïnspireerd mag ontwikkelen. De hoofdpersoon is er dan ook wel naar. Boy Ecury is een voorbeeld voor alle generaties en in zijn leven komen de grote thema's van zijn en onze tijd samen. Het werken aan OP ZOEK NAAR BOY is ook een eerbetoon aan zijn enorme moed, passie en integriteit. Fascinerende familie geschiedenis ook waarin de slavernijgeschiedenis 2 generaties terug is en Boy's vader als zoon van een voormalige slaafgemaakte het tot een van de rijkste mannen van het eiland schopt.

Inventiviteit, intelligentie, ondernemerschap en enorm hard werken, kenmerken de familie die tot de dag van vandaag vooraanstaand, nog steeds.

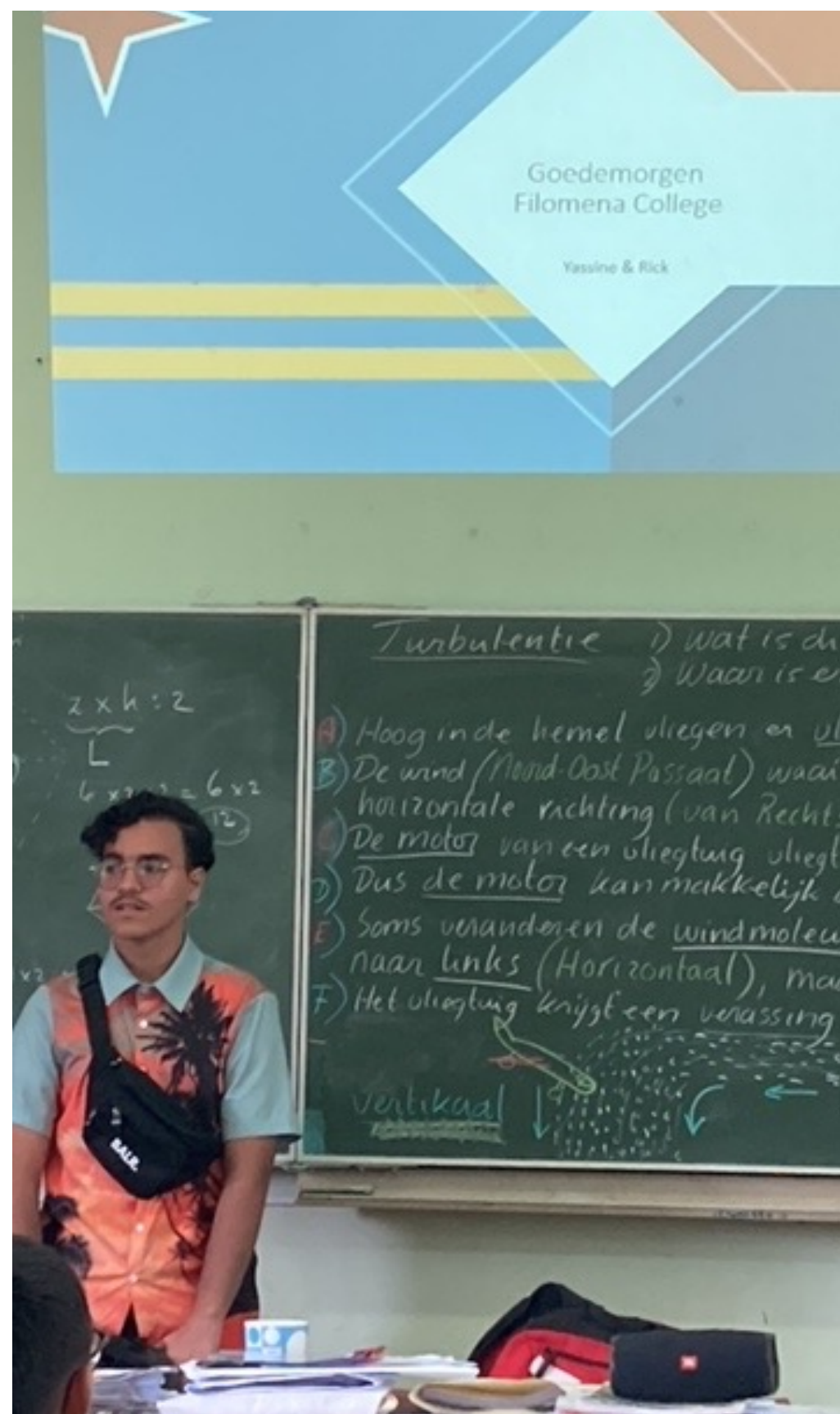
De steun van neef Boy Ecury en zijn zus Mr Monique Ecury was een geschenk. Want door hun vertrouwen, kregen wij als Nederlandse stichting ook het vertrouwen van velen op Aruba. Dit geldt zeker ook voor de vaste partners en Alice van Romondt, de culturele know all van het eiland, die ons tegen zeer bescheiden kosten veelal ook logies boodt.

Met de vaste partners, Alice van Romondt en de door haar nieuw op te richten stichting Boy Ecury Park, hopen we u later een programma voor te leggen waarin een interactieve digitale lesbrief ter ere van 80 jaar Boy en vrijheid zijn opgenomen evenals een Arubaans/ Nederlandse viering waarin de mobiele panelen een rol spelen. Hieraan verbonden, bood Monique Ecury aan met ons een video te maken waarin ze de digitale bezoekers rondleidt door het Ecury familiehuis terwijl ze vertelt over Boys en hun jeugd aldaar. Daarbij gaan we dieper in op de redelijk recente slavernijgeschiedenis van de familie.

06

Toelichting

Gezien de lange periode, en ondersteund door stichting ASK, is de afrekening redelijk helder geworden. Dat is mede te danken aan de flexibiliteit van zowel de Gemeente Amsterdam – Burgerschap, het VSB Fonds, Oranjefonds en de OBA die ermee akkoord gingen dat vrijvallende middelen door de Corona periode, voor OP ZOEK NAAR BOY bestemd mochten worden.

RICK EN YASSINE – MBO MEDIA COLLEGE
PRESENTEREN HUN FILMS

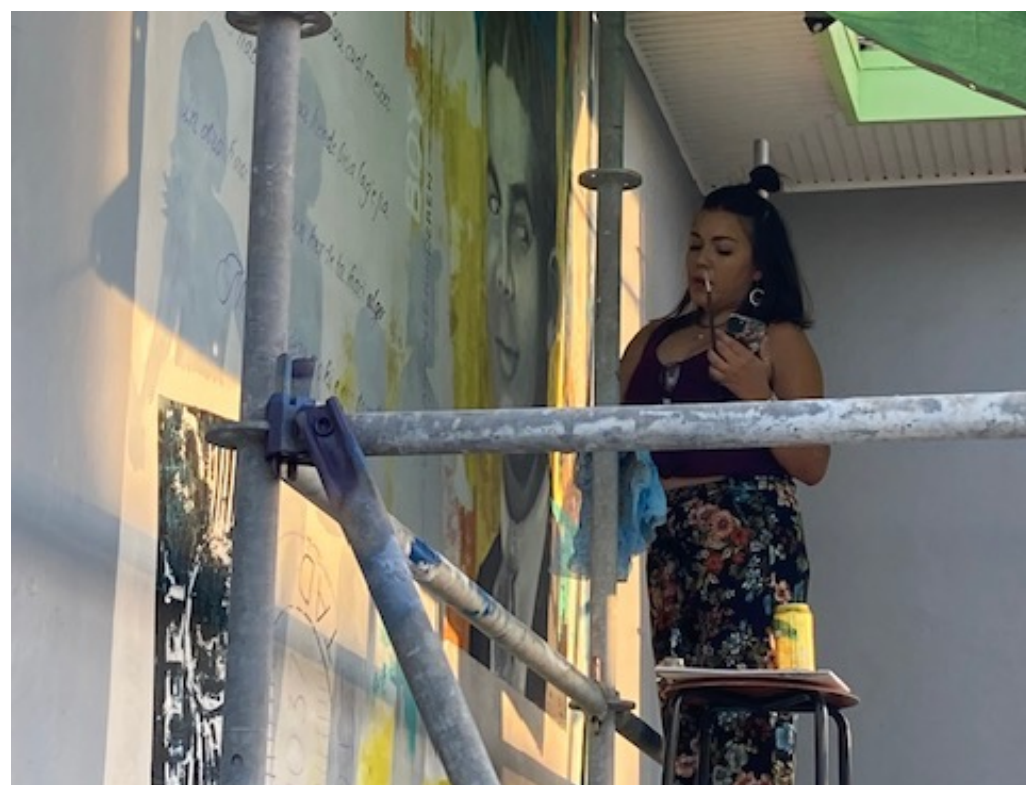
WORKSHOPS BEELDEND TER VOORBEREIDING
VAN DE MURAL FILOMENA COLLEGE

THEATERWORKSHOPS COLEGIO SAN ANTONIO

MURAL BY NIGHT

KUNSTENAAR ESMERALDA KELLY AAN HET WERK

DE MURAL VOOR DE ONTHULLING

BEELD BOY ECURY AAN DE BOULEVARD VAN ORANJESTAD

OP ZOEK NAAR BOY PANELEN DOOR NIMIA GWEERMAN
EN RUDBERTH WOLF MET DE LEERLINGEN VAN MUCHILA
CREATIVO

STREETARTIST NIMIA GEERMAN WERKT AAN DE DETAILS

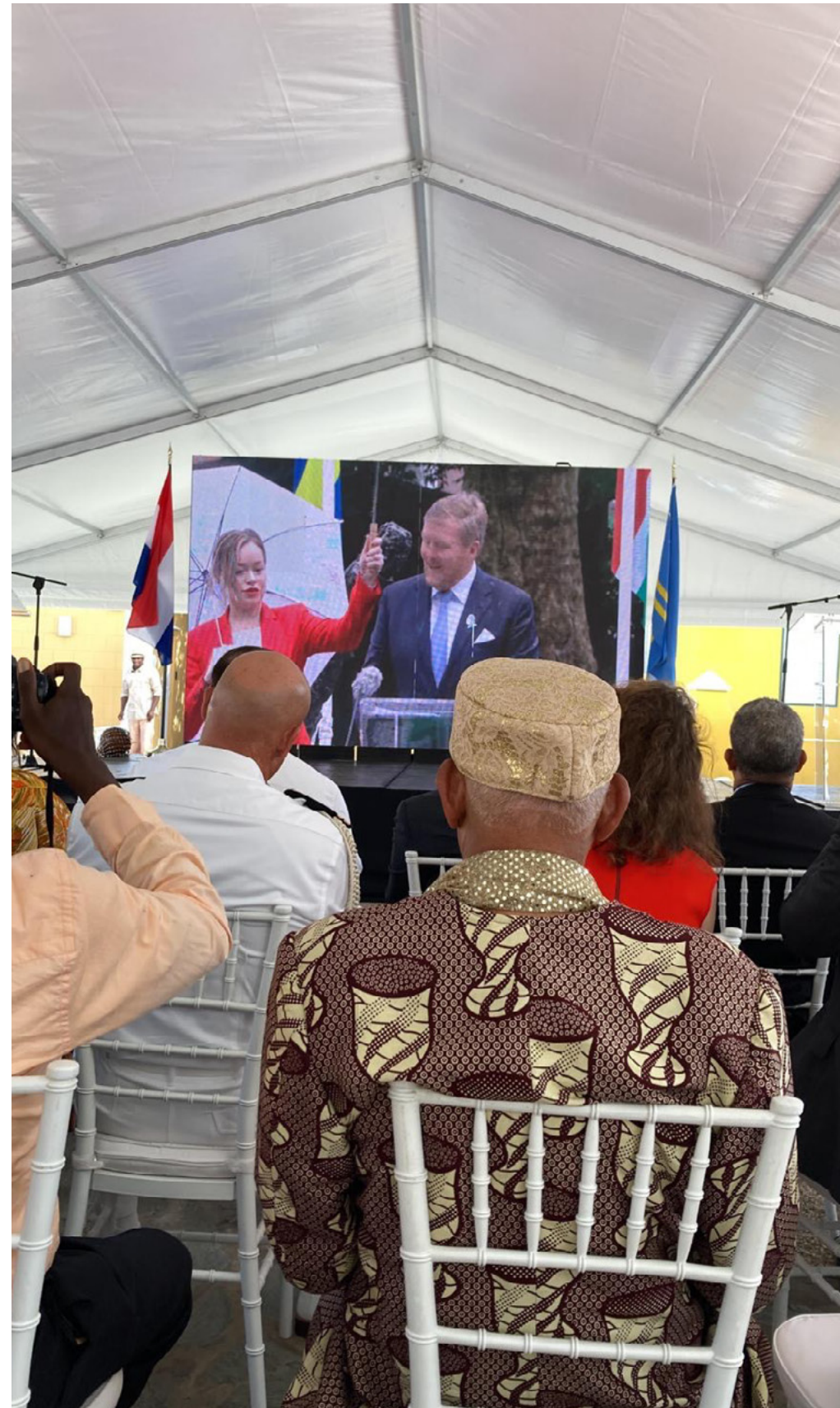

IEDERE LEERLING MAAKT EERST EIGEN WERK, EN BASIS
DAARVAN KRIJGT DEZE EEN DEEL VAN DE PANELEN OM
VERDER AAN TE WERKEN

BEZOEK

1 JULI LIVE OP ARUBA KIJKEN WE NAAR DE EXCUSES
VAN DE KONING VOOR HET SLAVERNIJVERLEDEN.
TRANEN EN APPLAUS.

MR MONIQUE ECURY EN HAAR BROER BOY ECURY ZIJN
BIJ DE KONINKLIJKE ONTVANGST ALS ERE GASTEN.

DIRECTEUR FILOMENA COLLEGE –
RAQUEL LAMPE – LEGT UIT

MET DANK AAN HET FONDS VOOR CULTUURPARTICIPATIE

VSBfonds,
iedereen doet mee

**oranje
fonds**
20 jaar ertoe doen

FONDS VOOR
CULTUUR
PARTICIPATIE

Ak amsterdams
fonds voor de
kunst

× **Gemeente**
× **Amsterdam**
×

z **fonds** **z**

oba

CATHARSIS

Algemeen Nut
Beogende Instelling
ANBI

Colofon

**Programmaontwikkeling
& realisatie**
Conny Groot

Tekst
Liane van der Linden,
Dineke Stam & Conny Groot

Ontwerp
José Stolk
& Giselle Segura Gelink

Stagiairs
Jana Sevenhuijsen, Rosa Asuni, Jada Broers, Tea
Tacovic, Lakisha Tjon-A-Njoek, Quiten Karreman,
Yassine Zafzafi, Rick van Zijtveld, Chen van der Wilt,
Zara van de Kerkhove.

Fotografen
Roos Evers, Sem Rietstap, Sophie Eekman, beeldend
kunstenaar coach Giath Taha. Coaches Aruba
theater: Lupita Bernabella, Jhon Fredy Montoya.
Beeldend: Esmeralda Kelly, Rudberth Wolff. Mural:
Esmeralda Kelly.

Partners

